

Відділ освіти Красноармійської міської Ради
Загальноосвітня школа I-II ступенів № 15

Тема:
*Зображення романтики подорожей у романі Ж. Верна
«П'ятнадцятирічний капітан».*

Підготувала
вчитель російської мови та світової
літератури
вчитель I категорії
Ібрагімова Н.М.

Красноармійськ 2013

Тема: Зображення романтики подорожей у романі Ж. Верна «П'ятнадцятирічний капітан».

Мета: навчити орієнтуватися у тексті роману, складати план; удосконалювати навички текстуального аналізу, «словесного» малювання; розвивати логічне мислення учнів; сприяти вихованню сміливості, відваги, порядності, шляхетності.

Обладнання: тексти роману Ж. Верна «П'ятнадцятирічний капітан», малюнки дітей, картини природи, мультимедійна дошка.

Тип уроку: комбінований урок.

Доля сміливих любить.

Англійське прислів'я

Мандри навчають терпіння.

І. Дізраелі

ХІД УРОКУ

I. Оголошення теми, мети і завдань уроку.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

Бесіда

1. Дайте визначення роману.
2. У чому полягає особливість пригодницького роману?
3. Які його характерні ознаки?
4. Чому твори Ж. Верна називають науковими романами?

III. Сприйняття і засвоєння учнями навчального матеріалу

1. Слово вчителя.

Відкривачі нових земель, мандрівники-першопрохідники.

Ці люди викликають почуття захоплення, поваги, бо вони безстрашні, розумні, віддані своєму покликанню. Вони жертвують навіть своїм життям заради нових відкриттів для всього людства.

Васка да Гама- португальський дослідник і мореплавець, який відкрив морський шлях до Індії довкола Африки.

Колумб- іспанський мореплавець, першовідкривач Америки (Багамських та Антільських островів, узбережжя Центральної та Південної Америки)

Магелан- командував експедицією, яка здійснила першу відому кругосвітню подорож.

Девід Лівінгстон - здійснив чотири подорожі до півдня Африки. Його вважали найвидатнішим дослідником цього континенту. Він написав працю «Дослідження Замбезі та її приток»

Пейзаж – 1. Опис природи місцевості;

2. Малюнок, картина, на якій зображено природу, а також опис природи в літературному творі.

Мариніст – художник, який малює морські пейзажі.

2. Робота із слайдами (показ картин).

Море як було, так і залишається морем – інколи таким привітним, ласкавим і ніжним, а часто – непередбачуваним, суворим і підступним.

Завдання

Знайти і прочитати мариністичні пейзажі, створені Ж. Верном, визначити їх співзвучність з полотнами Івана Костянтиновича Айвазовського.

3. Бесіда за змістом роману.

- Що вам відомо про команду шхуни «Пілігрим»? (Це були наймані матроси).
- З якою метою команда вийшла у плавання? (Шхуна полювала на китів з метою наповнити бочки китовим жиром).
- Що вам відомо про напівзатонуле судно, яке побачила команда «Пілігрима»? (Це було американське судно «Вальдек», яке зазнало корабельної аварії. Саме з нього

було врятовано собаку Дінго та негрів Геркулеса, Тома, його сина Бета, Остіна, Актеона.)

- Що заінтригувало людей у поведінці собаки? (Дві речі. Перша - це те, чому він гавкає на корабельного кока Негору. І те, що серед усіх кубиків пес витягає лише кубики з літерами «С» і «В». Ці ж літери були на його нашійникові.)
- Яка трагедія сталася на судні «Пілігрим»? (Моряки підстрелили самку кита. Розлючена, рятуючи свою дитину, вона перевернула човен, на якому був капітан Халл з моряками. Вони усі загинули.)
- Хто взяв на себе обов'язки капітана? (Дік Сенд, 15-річний юнга.)

4. Установіть послідовність подій I частини роману

5. Ураган та його наслідки.
3. Загибель капітана Халла.
1. Шхуна-бриг «Пілігрим» вирушає у плавання.
8. У руках работоргівців.
7. Задум Негору та Гарріса.
2. Порятунком екіпажу «Вальдека».
4. Дік Сенд – новий капітан судна.
6. Вимушена висадка на берег.

5. Складання схеми маршруту подорожі членів екіпажу шхуни «Пілігрим».

6. Переказ тексту.

- Розкажіть, яких пригод зазнали члени команди шхуни «Пілігрим»?
- Назвіть основні події їхньої небезпечної подорожі. (Ураган; втрата компаса; пробоїна у корпусі, в результаті якої члени екіпажу змушені були зійти на берег; помилкове визначення місцеперебування; знайомство з таємничим провідником; перебування у работоргівців; визволення; поховання Самюеля Вернена; зустріч із містером Уелдоном.)

7. Командна гра «Наймудріший мганнга»

Учні поділяються на три групи, дають назви своїм командам, які були б пов'язані з романом Ж. Верна. («Пілігрим», «Геркулес», «С.В.»). Команди відповідають по черзі, обираючи запитання з трьох галузей знань: географії, історії, біології.

Географія

- «Густий непрохідний ліс простягався аж до обрію. Ні, Дік уявляв собі пампу зовсім не такою!» Що таке «пампа»? Якою її уявляв собі Дік? (Це безводна рівнина Південної Америки, де немає ні дерев, ні каміння, а в дощову пору все заростає будяками... Зрідка трапляються карликові деревця та колючі кущі. Пампа має вигляд сумної пустелі).
- «Внутрішні області Екваторіальної Африки були майже недосліджені. Мало хто з мандрівників наважувався заходити далеко в глиб материка». Які небезпеки чатували на мандрівників у внутрішніх теренах Екваторіальної Африки? (Спекотні й вологі райони, де лютує пропасниця; дикі тубільці, деякі з них були людодідами; постійні війни між племенами; нарешті, работоргівля).
- «Не міг же я запевняти, що то нявчить кицька!» А що насправді почули Гарріс та мандрівники з «Пілігрима»? («Рикнув лев», і це доказ того, що герої опинилися в Африці).
- «...тут батьківщина дерева, що його кора має цінну властивість скидати жар». Про яке дерево говорив Гарріс? Де його батьківщина? (Хінне дерево. Батьківщина – Південна Америка. В Африці це дерево не росте).
- З усіх цих істот найцікавіші – ревуни. У них видовжена морда й довгий чіпкий хвіст. Коли сходить сонце, найстаріший зі зграї заводить поважним голосом монотонну пісню. Як кажуть індіанці, «ревуни проказують свої молитви». Хто ці істоти? У якій країні вони проживають? (Мавпи, в Південній Америці).

- «Раптом кроків за сто від них із гушавини вихопилось кілька височенних тварин, які тут же кинулися навтьоки. Дік Сенд приклав до плеча рушницю й вистрелив. Проте Гарріс підбив рушницю...» Чому Гарріс це зробив? (Не хотів, щоб мандрівники побачили жирафів, адже ці тварини свідчили про те, що вони перебувають в Африці).
- Де знаходиться острів Трістан-да-Кунья? (В Атлантичному океані на захід від Африки).
- Де знаходиться острів Пасхи? (У Тихому океані на захід від Південної Америки).

Біологія

- Чому кузен Бенедикт відчував огиду до квітів? («...деякі квіти ловлять комах своїми пелюстками і висмоктують їх!»).
- Джек гадав, що м'ячі, повітряні кулі, ляльки, паяци ростуть просто на гілках дерева. Назвіть його. (Каучуконос).
- Від укусів якої комахи гинуть каравани в'ючних тварин? (Муха цеце).
- Від велетенських щелеп цих комах тікають навіть леви та слони. Назвіть комах. (Терміти).
- Цих пташок індіанці називають «сонячним промінням», «царицями квітів», «небесними квітами», а їхнє пір'я вони влітають у прикраси. Назвіть пташок. Чи побачив їх в Африці Джек? (Колібрі. Не побачив).
- «Терміти куди хитріші за нас!» Доведіть, що кузен Бенедикт говорив правду. (У термітів розвинений інстинкт. Вони відчували загрозу повені й вчасно залишили термітник).
- «Проминули два охоплені пожежею села... Поля спустошені...» Що вирощували селяни на своїх полях? (Маїс, сорго, боби, земляний горіх).
- Які звірі могли загрізти Геркулеса, який непомітно йшов услід за невільничим караваном? (Леви й гієни).

Історія краю

- Чому, пройшовши майже сто миль в глиб континенту, мандрівники не зустріли жодної людини? (Африка була безлюдна через постійне знищення і вивезення населення).
- «На землі справді лежали відрубані руки, а поряд з ними порваний ланцюг і зламані колодки». Про яку історію розповіли б ці жахливі речі? (Про втечу рабів).
- «Я вже був подумав, що ти мав неприємності з англійським патрульним судном і що тебе повісили». Про яке патрульне судно говорив Гарріс? (Англійські судна патрулювали біля берегів Африки, перешкоджали вивезенню рабів, заарештовували й жорстоко карали работорговців).
- Що таке «марш» мовою работорговців? (Марш – це десять миль із зупинками на обід і ночівлю).
- Хто такі хавільдари? (Наглядачі рабів).
- «У Центральній Африці є ще немало доріг, усяних людськими кістками». Поясніть, чому? (Дорогами до торгових міст женуть невільників, які сотнями й тисячами гинуть під час переходу).
- «Із-за рогу головної вулиці винесли кітанду... З кітанди зліз старий негр...» Що таке кітанда? («...Щось на зразок гамака, сплетеного з гілок та сухої трави і підвішеного до двох довгих жердин. Зверху кітанда покрита запоною з легкої тканини: несуть її на плечах два носії).
- Хто такий мганнга? (Вищий чаклун).

Переможцям гри присвоюється титул «Наймудріший мганнга».

8. Мозковий штурм «Якою повинна бути справжня людина»

1. Які риси, на вашу думку, мають бути притаманні людям, що потрапляють у незвичну ситуацію? (Спокій, здоровий глузд, сміливість, розум, витривалість).
2. Що допомогло мандрівникам подолати перешкоди? (Почуття взаємодопомоги, взаєморозуміння).
3. Подумайте, за якими законами намагаються діяти герої? (Добра, честі, порядності, милосердя).
4. Чи можна сказати, що герої Ж.Верна «ідеальні люди», на яких треба рівнятися?

9. Коментар вчителя

У романі «П'ятнадцятирічний капітан» Ж. Верн не відступає від свого правила, змальовуючи героїв, письменник показує, якою повинна бути справжня людина. І в цьому виявляється гуманізм і життєва мудрість майстра слова.

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

Приєм «Мікрофон».

1. Чи отримали ви справжні знання, ознайомившись із романом Ж.Верна «П'ятнадцятирічний капітан»?
2. За що саме ви хотіли б подякувати письменникові та його героям?
3. Що б ви хотіли побажати один одному, вирушаючи у далеку подорож?

V. Домашнє завдання.

Підготувати цитатний матеріал до образу Діка Сенда.